

Leptosphaeria Briosi, J. Politis, nov. spec.

Peritheciis sparsis, epidermide initio tectis dein erumpentibus nigris, glabris, membranaceis, ostiolo minuto papilliformi praeditis, 180-220 m. diam., ascis clavatis, breve stipitatis, octosporis, 80-90 × 9-10; sporidiis distichis, fusoides utrinque acutulibus, 4-septatis ad septa non constrictis, loculis plerumque guttulatis, flavidulis 20-22 × 3-4; paraphysibus, filiformibus, hyalinis.

Hab, in caulibus siccis *Scrofulariae peregrinae*.

Leptosphaeria Platani, J. Politis, nov. spec.

Peritheciis epidermide tectis, subglobosis, minutissime papillatis, atris; ascis cylindraceo-clavatis, breve stipitatis, apice late rotundatis, octosporis; 90-110 × 14-16; Sporidiis distichis, clavatis rectis, 3 septatis, ad septa vix constrictis apice rotundatis deorsum in cellulas attenuatas desinentibus, primum hyalinis dein brunneis, loculis plerumque guttulatis, 12-16 × 4-5; paraphysibus simplicibus, filiformibus.

Hab. in ramis emortuis *Platani orientalis*.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.—Περὶ τοῦ ἀξιώματος τῶν Μητροπολιτῶν,
ὑπὸ Κωνστ. Μ. Πάλλη*.

Ι.—Ἡ μητροπολιτικὴ διοίκησις ἢ πλείονας περιλαμβάνουσα ἐπισκοπὰς ἀποτελοῦσα δὲ τὴν μέσην βαθμίδα μεταξὺ ἀπλῶν ἐπισκόπων καὶ πατριαρχῶν ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος ἐν τε τῇ Ἀνατολῇ¹ καὶ ἐν τῇ Δύσει, ὡς ἐν τῇ βορείῳ Ἰταλίᾳ², ἐν Γαλλίᾳ³.

* Ἐξήγησις συντετμημένων λέξεων:

Ε. Α.—Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια.

Ε. Ε. Κ.—Ἐπαρχιακὰ ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Ἰωάννου Σοκολάφ.

Ι. Σ.—Ἱερὸς Σύνδεσμος.

Κ. Κ.—Κρητικὸν Καταστατικόν.

Κτ.—Kirchenrecht.

Π.—Πατριάρχης καὶ δὴ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐφ' ὅσον δὲν δηλοῦται ἕτερος.

Συντ.—Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων, ἔκδ. Γ. Α. Πάλλη καὶ Μ. Ποτλῆ.

¹ Ὡς πρὸς τοὺς μητροπολίτας τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Ἀντιοχείας κλίματος μεσοῦντος τοῦ ζ' αἰῶνος ὄρα F. NAU, Les suffragants d'Antioche au milieu du VIe siècle, ἐν *Revue de l'Orient chrétien*, 2e série, IV, 1909, σ. 209-219, ἔνθα συμπληροῦνται καὶ διορθοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως δημοσιευθέντα, ὑπὸ τοῦ VAILHE δὲ ἐν *Echos d'Orient*, X, λεπτομερῶς ἐξετασθεὶς κατάλογος ἐκ τοῦ παρισιακοῦ κώδικος, Suppl. gr., 1226, XIII.

² Αἱ ἀρχαιότεραι τῶν μητροπόλεων τῆς βορείου Ἰταλίας ἦτοι τὸ Μεδιόλανον, ἡ Ἀκυληά καὶ ἡ

Ἄλλο ὄρος ἐπαρχία ἀπαντᾷ ἤδη ἐν τῷ καν. δ' τῆς Α' οἰκουμενικῆς συνόδου.

Μητροπολίται. Ἄλλο ὄρος οὗτος ἀπαντᾷ ὡσαύτως ἤδη ἐν τῷ καν. δ' τῆς Α' οἰκουμ. συνόδου. Δηλοῦνται δὲ οἱ μητροπολίται καὶ διὰ τοῦ ὄρου *ἔξαρχοι τῆς ἐπαρχίας*¹. Εἶχον δὲ τὴν ἑαυτῶν ἔδραν οἱ μητροπολίται ἐν ταῖς μητροπόλεσιν ἥτοι ἐν ταῖς πολιτικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐξουχούσαις πόλεσιν. Ἄλλ' ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐκείνοις χρόνοις ἐνιαχοῦ τῆς ἐκκλησίας τῶν μητροπολιτικῶν δικαίων ἢ ἀσκησις δὲν συνεδέετο

Ραβέννα διετήρησαν μέχρι τοῦ 5' αἰῶνος ἰκανὴν ἀπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ θρόνου ἀνεξαρτησίαν, εἶχον δ' οἱ μητροπολίται αὐτῶν πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκόπους οἷα καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μητροπολίται δίκαια. Τουναντίον ἢ λοιπὴ Ἰταλία διετέλει ἀμέσως ὑποκειμένη τῷ παπικῷ θρόνῳ.

³ Ἐν Γαλλίᾳ ἔχνη τῆς μητροπολιτικῆς διοικήσεως ἀπαντῶσιν ἤδη κατὰ τὸν β' αἰῶνα. Οὕτως ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Εὐσεβίου ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ, 5, σ. 23 *γραφή... τῶν κατὰ Γαλλίας παραιοῦν ὡς Εἰρηναῖος ὑπεσκόπει* δῆλον γίνεταί ὅτι ἀπὸ τοῦ 177-202 ἐπίσκοπος Λουγδούνου Εἰρηναῖος ὑπερεῖχε τῶν λοιπῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπισκόπων. Καὶ ἐπενέβαινον μὲν συχνάκις οἱ Ρώμη ἐπίσκοποι ἐν Γαλλίᾳ, μάλιστα δ' ἐν τῷ βουργουδιακῷ τμήματι τοῦ κράτους, ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῶν περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ Ἀρελάτης καὶ Οὐιέννης ἐρίδων καὶ πρὸς τὸ καταστήσαι στενώτερον τὸν πρὸς ἑαυτοῦς σύνδεσμον τῶν καθολικῶν ἐπισκόπων ἐν τῷ Ἀρειανικῷ κράτει. Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ρώμης ἐπισκόπου Ἀγαπητοῦ τοῦ Α' ἐκδοθεῖσης ἀποφάσεως κατ' ἀκολουθίαν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐφέσεως τοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ συνόδου ἔτ. 533 καθαιρεθέντος ἐπισκόπου τοῦ Riez Κοντουμελιόζου, ὅρα τὴν ἀπὸ 535 ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀρελάτης Καισάριον παρὰ Mansi, 8, 356, περὶ δὲ τῆς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης συναινοῦντος τοῦ βασιλέως ὑποβληθείσης ἐφέσεως ὑπὸ τῶν ὑπὸ τῆς συνόδου Λουγδούνου ἔτ. 567 καταδικασθέντων ἐπισκόπων τοῦ Embrim καὶ Gap ὅρα Γρηγορίου Τουρώνων *Histoir Francor*, 5, σ. 21· ἀλλ' ἐντεῦθεν οὐδόλως ἀκολουθεῖ ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν ὑπεράνω τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν συνόδων αὐτῶν καὶ ὅτι ἐδύνατο νὰ μεταρρυθμίζωσι τὰς διατάξεις καὶ ἀποφάσεις αὐτῶν. Ὅρα Hinschius *Kr.*, 2, σ. 5. Ὅτι δὲ μεγάλως ἐχαλαρώθη ὁ πρὸς τὴν φραγκικὴν ἐκκλησίαν δεσμός τῶν ἐπισκόπων Ρώμης μετὰ τὴν ματαιὰν ἀπόπειραν Γρηγορίου τοῦ Α' πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ροπῆς ἣν ἤσκουν οἱ πρὸ αὐτοῦ πάπαι κατὰ τὸν 4' αἰῶνα δῆλον γίνεταί ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτ. 613 μέχρι ἀρχομένου τοῦ 7' αἰῶνος τρία μόνον ἐπέμφθησαν πρὸς τὸ Φραγκικὸν κράτος παπικὰ γράμματα. Καὶ δὴ α) τὸ ἀπὸ 668 συστατικὸν ὑπὲρ τοῦ Καντερβουρίας Θεοδώρου πρὸς τὸν Ἀρελάτης Ἰωάννην γράμμα (BEDAE, *Hist. Eccl.*, 4, σ. 1) β) τὸ περὶ τὸ ἔτ. 674 γράμμα *adeodat* πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Γαλλίας (Mansi, 11, σ. 103) δι' οὗ ὁ πάπας ἐρεισθεὶς ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν περὶ τῆς τῷ ἐπισκόπῳ μὴ ὑπαγωγῆς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μαρτίνου ἐκύρωσε τὴν τοιαύτην *exemptio* τῇ αἰτήσει τοῦ ἀββάτου οὐχὶ δε τῶν Γάλλων ἐπισκόπων, καθάπερ ἐσφαλμένως δέχεται ὁ Fehr (ὅρα Hinschius, 2, σ. 5, σημ. 3) γ) τὸ ἀπὸ 694 (Mansi, 10, σ. 1183) δι' οὗ ὁ ἀποτρέψας τὸν Οὐτρακτέτου Ἀμῶνδον ἀπὸ τῆς μελετωμένης ἐπισκοπικῆς παραιτήσεως ὅτι οὗτος ἐνέειμνε ταύτη (ὅρα Κ. Μ. ΠΑΛΛΗ, *Παραιτήσεις ἐπισκόπων*, σ. 59). Μαρτίνος ὁ Α' οὐδένα ἐποίησατο λόγον περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς παπικῆς ἐγκρίσεως τῆς παραιτήσεως πάντως ἀναγκαίας ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις. Ἡ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης χαλάρωσις τοῦ δεσμοῦ τῶν ἐν τῇ φραγκικῇ ἐκκλησίᾳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐπακολούθημα ἔσχεν τὴν πλήρη, δύνατάι τις εἰπεῖν, ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ οἱ μητροπολίται εἶχον ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐπαρχίαις οἷα καὶ ἀλλαχοῦ μητροπολίται δίκαια.

¹ Ὅρα καν. 5 Σαρδικῆς.

μεθ' ὠρισμένης ἐπισκοπῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας ἀλλὰ προσῆκε τῷ ἀρχαιοτέρῳ αὐτῶν κατὰ τὴν χειροτονίαν ἀρχαιοτέρῳ ἐπισκόπῳ. Οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα α'. ἐν Πόντῳ καθάπερ δῆλον γίγνεται ἐκ τοῦ Εὐσεβίου ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ, 5, σ. 23, λήγοντος τοῦ β' αἰῶνος ἐξ ἀφορμῆς τῶν περὶ τοῦ Πάσχα ἐρίδων συγκροτηθείσης συνόδου «τῶν τε κατὰ Πόντον ἐπισκόπων ὧν Πάλμας ὡς ἀρχαιότατος προὔτετακτο» β'. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς βορείου Ἀφρικῆς primas scil. provinciae primae sedis episcopus senex καλουμένη¹ ὅστις ὅμως εἶχεν οἶα σχεδὸν καὶ οἱ μητροπολίται τῆς ἀνατολῆς δίκαια γ'. ἐν Ἰσπανίᾳ ἀρχομένου τοῦ δ' αἰῶνος καθάπερ δῆλον γίγνεται ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν ἐκεῖ συγκροτηθεισῶν συνόδων ἤτοι τῆς Ἐλιβερίτου ἔτ. 306 ἧς προήδρευσεν ὁ τοῦ Guadix (acci) ἐπίσκοπος Φῆλιξ ὡς ὁ ἀρχαιότερος τῶν μετασχόντων τῆς συνόδου ταύτης ἐπισκόπων². Ὅτι εἶς τῶν ἐπισκόπων προΐστατο τῶν λοιπῶν δῆλον γίγνεται καὶ ἐν τῷ καν. 58 τῆς ἐν Ἐλιβερίτῳ συνόδου ἔτ. 306 Placuit ulique et maxime in ea loco in guo prima cathedra constituta est episcopatus. Κατὰ τὸν ε' ὅμως αἰῶνα τὸ μητροπολιτικὸν ἀξίωμα συνεδέετο καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς ἀνατολῆς μεθ' ὠρισμένης ἐπισκοπῆς προσῆκον δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἰσπανίας τοῖς μητροπολίταις σχεδὸν οἶα καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἀνατολῇ μητροπολίταις δίκαια.

II.—Οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι ὀφείλουσιν ἀναγνωρίζοντες τὸν ἑαυτῶν μητροπολίτην κεφαλὴν³ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ σύνοδοι ρητῶς ἀπεφήναντο τὴν ὑπεροχὴν τῶν μητροπολιτῶν ἐπὶ πάντων τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας⁴ καὶ εὐπειθεῖν καὶ ὑποτάττεσθαι αὐτῷ⁵. Τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης τῶν ἐπισκόπων πρὸς τὸν ἑαυτῶν κυριάρχην μητροπολίτην γίγνεται ἔστιν ὅτε ρητῆ μνεῖα ἐν πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς πράξεσιν⁶, μηδὲν δὲ πράττειν ἐκτὸς τῶν ἐν ταῖς ἑαυτῶν παροικίαις προσηκόντων δικαίων ἄνευ τῆς γνώμης ἐκείνου⁷. Τοῦτο ἔστιν ὅτε ρητῶς ὀρίζεται διὰ τῶν πατριαρχικῶν καὶ συνο-

¹ Ὅρα Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Ἐκκλησ. Ποιν. δίκ., σ. 52.

² Ὅρα Hefel, 1, σ. 149.

³ Καν. λδ' ἀποστολικόν.

⁴ Ὅρα καν 6 τῆς α' συν. Βρακάρων (Braga) ἔτ. 563 καὶ καν. 2 τῆς γ' συν. Καισαραυγούστης ἔτ. 691 ἐν ᾗ ὁ μητροπολίτης διὰ τὴν τοιαύτην ὑπεροχὴν καλεῖται primatus.

⁵ Καν. ιδ' i.f. τῆς Α' καὶ Β' συνόδου.

⁶ Ὅρα λ. χ. τὸ ἐπὶ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρειος ἀπὸ Μαρτίου 1622 συνοδ. σιγγιλιῶδες γράμμα τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν αὔθις τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν ὑπαγωγὴν τῶν ἐπισκόπων Μεθώνης καὶ Σαρσοκορώνης (Ε.Ε.Κ. σ. 5-8) καὶ τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1624 συνοδ. ἐπικυρωτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κασσανδρείας οὐχὶ ὡς ἀρχιεπισκοπῆς ἀλλ' ὡς ἐπισκοπῆς ὑποκειμένης τῇ μητροπόλει Θεσσαλονίκης (αὐτ. σ. 10-11), τὸ ἀπὸ Ἰουνίου 1803 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλιῶδες γράμμα Καλλινίκου Ε' τοῦ Ἀκαρνᾶνος τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς ἐπισκοπῆς Ἱερομερίου μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Παραμυθίας ἀμφοτέρων ὑποκειμένων τῇ μητροπόλει Ἰωαννίνων (αὐτ. σ. 49-53).

⁷ Ὅρα καν. λδ' ἀποστολικός καὶ καν. θ' i.f. Ἀντιοχείας.

δικῶν πράξεων¹, νομίμως καὶ κανονικῶς ἐνεργοῦντος τοῖς παρανόμοις καὶ ἀντικανονικοῦς κελεύσμασι τοῦ ἑαυτῶν κυριάρχου μητροπολίτου οὐδεμίαν, ὡς εἰκός, ὀφείλουσιν ὑπακοὴν οἱ ὑπ' αὐτὸν ἐπίσκοποι, τοῦτο ἔστιν ὅτε καὶ ρητῶς ὀρίζεται ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς καὶ συνοδικοῖς γράμμασιν². μνημονεῖται κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ³. Τοῦτου γίνεταί ἔστιν ὅτε καὶ ρητῆ μνεῖα ἐν ταῖς συνοδικαῖς πράξεσι δι' ὧν α'. ὑπάγονται μητροπόλει τινὶ ἐπισκοπαί⁴ ἢ β'. ἐπαρχία τις ἀναγνωρίζεται ὡς ἀνέκαθεν ὑποκειμένη μητροπόλει τινὶ⁵ ἢ γ'. δύο ἐπισκοπαὶ ὑπὸ μητρόπολιν τινα τελοῦσαι ἐνοῦνται εἰς μίαν⁶ καὶ παρέχειν τὰ εἰθισμένα ἐτήσια (*χαράτζια*). Τοῦτου γίνεταί ἔστιν ὅτε ρητῆ μνεῖα ἐν ταῖς συνοδικαῖς πράξεσι δι' ὧν μητροπόλει τινὶ ὑπάγονται ἐπισκοπαί⁷ ἢ ἀναγνωρίζονται ὡς ἀνέκαθεν ὑποκείμεναι αὐτῇ⁸. ὡς καὶ τὰ *φιλότιμα*⁹ καὶ πᾶν ἄλλο σύνηθες δικαίωμα.

¹ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ Μαΐου 1863 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τόμον τοῦ Π. Ἰωακείμ τοῦ Β' δι' οὗ ἡ ἀρχαιότερον τῆ μητροπόλει Ἰωαννίνων ὑποκειμένη ἐπισκοπὴ Βελλῶς καὶ Κονίτζης βραδύτερον δ' ἐνωθεῖσα τῇ εἰρημένῃ μητροπόλει ἀναιρεθείσης τῆς τοιαύτης ἐνώσεως ἀνεδείχθη αὐθις ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη τῇ μητροπόλει Ἰωαννίνων (Ε.Ε.Κ. 160-162), τὸ ἀπὸ Μαΐου 1863 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ὑπόμνημα δι' οὗ ἀναιρεθείσης τῆς μετὰ τῆς μητροπόλεως Κρήτης ἐνώσεως τῆς ἐπισκοπῆς Λάμπης ἀνεδείχθη αὐτῇ αὐθις ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη τῇ μητροπόλει Κρήτης (αὐτ. 172-174).

² Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ 15 Μαΐου 1843 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Γερμανοῦ τοῦ Δ' δι' οὗ ἀπηγορεύθη τοῖς τῆ μητροπόλει Κρήτης ὑποκειμένοις ἐπισκόποις πᾶσα σύμπραξις τῶ ἑαυτῶν μητροπολίτη κατὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν ἐπισκόπων ἐν τοῖς προηνωμέναις τῇ εἰρημένῃ μητροπόλει ἐπισκοπαῖς ἕς ὃ μητροπολίτης Καλλίνικος ἐσκόπει ἄνευ ἀδείας τῆς Μ. ἐκκλησίας νὰ διασπᾶσθαι καὶ ἀποκαταστήσθαι ἐν αὐταῖς ἰδίους ἐπισκόπους (Ε.Ε.Κ. σ. 132-133).

³ Καν. ιδ' τῆς α' καὶ β' συνόδου.

⁴ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ Μαρτίου 1622 συνοδικὸν σιγίλλιωδες γράμμα Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως δι' οὗ ὑπήχθησαν αὐθις τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν αἱ ἐπισκοπαὶ Μεθώνης καὶ Σαρσοκορώνης (Ε.Ε.Κ. σ. 7).

⁵ Ὅρα τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1624 συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα δι' οὗ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐπαρχία Κασσανδρείας ὡς ἀνέκαθεν οὕσα ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη τῇ μητροπόλει Θεσσαλονίκης (αὐτ. σ. 10-11).

⁶ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ Ἰουνίου 1803 συνοδικὸν σιγίλλιωδες γράμμα τοῦ Π. Καλλινίκου δι' οὗ αἱ ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἰωαννίνων τελοῦσαι ἐπισκοπαὶ Ἰεραμερίου καὶ Παραμυθίας ἠνώθησαν εἰς μίαν ἐπισκοπήν (αὐτ. σ. 49-53).

⁷ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ Μαρτίου 1622 συνοδικὸν σιγίλλιωδες γράμμα τοῦ Π. Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως δι' οὗ τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν ὑπήχθησαν αὐθις αἱ ἐπισκοπαὶ Μεθώνης καὶ Σαρσοκορώνης (Ε.Ε.Κ. σ. 5-8).

⁸ Ὅρα τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1622 συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως δι' οὗ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐπαρχία Κασσανδρείας ὡς ἀνέκαθεν οὕσα ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη τῇ μητροπόλει Θεσσαλονίκης (αὐτ. σ. 10-11).

⁹ Τὸ ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1832 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α' (Ε.Ε.Κ. σ. 100-101) ἐνετείλατο τῷ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων ἵνα τὸ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς

Ἐν τῇ Δύσει οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι ὤφειλον ἔτι: α'. κατὰ τὸ Πάσχα νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὴν μητρόπολιν πρὸς τὸ ἐορτάζειν τοῦτο μετὰ τοῦ ἑαυτῶν μητροπολίτου¹. β'. ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τῆς θείας λατρείας νὰ μεριμνῶσι περὶ τηρήσεως τοῦ τυπικοῦ (ordo) τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας². γ'. νὰ μὴ ἀπαλλοτριώσωσιν ἐκκλησιαστικὴν οὐσίαν ἄνευ τῆς τοῦ ἑαυτῶν μητροπολίτου ἀδείας³. Τοῖς παραβάταις ταῖς τοῦ μητροπολίτου κελύσμασι ἐπισκόποις ἠπειλήθη excommunicatio fraterna ὑφ' ἧν ἐτέλεσε μέχρις οὗ θὰ ἐστοίχουν τοῖς τοῦ μητροπολίτου κελύσμασιν⁴.

III.—Τῷ μητροπολίτῃ προσήκει:

1. Τὸ εὐπειθεῖν τῇ ἧ ὑπάγεται ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ (πατριαρχικῇ συνόδῳ) μὴ καινοτομεῖν δ' ἄνευ ἀδείας αὐτῆς. Διὸ χρῆζει τῆς ἐγκρίσεως ταύτης πρὸς τε τὴν διαίρεσιν τῶν μετὰ τῆς αὐτοῦ μητροπόλεως ὑποκειμένων ἐπισκοπῶν⁵, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔνωσιν ἐπισκοπῆς τινὸς ὑποκειμένης αὐτῷ μεθ' ἑτέρας τοιαύτης. Οὕτως ἐπὶ τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α' ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς συνόδου ἢ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Ἰωακείμ γενομένη ἔνωσις τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκοπῆς Χειμάρρας καὶ Δελβίνου μετὰ τῆς ὡσαύτως αὐτῇ ὑποκειμένης ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως⁶.

2. Τὸ μνημονεύειν τοῦ ὀνόματος τοῦ ὃ ὑπάγεται πατριάρχου ἱερουργῶν οὐ μόνον Δρυϊνουπόλεως ἐνωθείσης ἐπισκοπῆς Δελβίνου καὶ Χειμάρρας Ἰωακείμ ληφθῆσόμενον *φιλότιμον* διαίρεση εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μὲν ἐν νὰ λάβῃ αὐτὸς ὡς δικαίωμα κυριαρχικόν, τὸ δ' ἕτερον τρίτον νὰ δοθῇ τῷ κοινῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τοῦ δ' ἑτέρου τρίτου νὰ γένηται χρῆσις εἰς ἔκπτωσιν ἴσου ποσοῦ ἀυλικῶν χρέους τῆς μητροπόλεως.

¹ Καν. 2 τῆς γ' συν. Καισαρυγούστης (Laragossa) ἔτ. 691, Hefell, 3, σ. 326.

² Καν. 1 τῆς συν. Gerunda ἔτ. 517 (αὐτ. 2, σ. 678), καν. 27 τῆς συν. Ἐράση ἔτ. 517 (αὐτ. 685), καν. 1 τῆς ε' συν. Ἀρελάτης ἔτ. 554 ἐπισείσαντα τοῖς παραβάταις excommunicationem fraternam (ὄρα Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Ἐκκλησ. Ποιν. δίκ. σ. 133, σημ. 22), καν. 4 τῆς β' συν. Βρακάρων (Braga) ἔτ. 563 (αὐτ. 3, σ. 18), καν. 3 τῆς ια' συν. Τολήτου ἔτ. 675 (αὐτ. σ. 115).

³ Καν. 12 τῆς συν. Ἐράση ἔτ. 517, αὐτ. 2, σ. 683.

⁴ Ὅρα καν. 17 τῆς ε' συν. Αὐρηλίας καὶ συν. Σουσιῶνων ἔτ. 861· ὄρα Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Ἐκκλησ. Ποιν. δίκ., σ. 133, σημ. 21 καὶ σ. 134 σημ. 32.

⁵ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ 15 Μαΐου 1843 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Γερμανοῦ τοῦ Δ' δι' οὗ ὁ μητροπολίτης Κρήτης Καλλίνικος ἀπετρέπη ἀπὸ τοῦ νὰ προβῇ εἰς τὴν μελετωμένην διαίρεσιν τῶν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως προηνωμένων ἐπισκοπῶν καὶ τὴν ἐν αὐταῖς ἀποκατάστασιν ἰδίων ἐπισκόπων ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Μ. Ἐκκλησίας (Ε.Ε.Κ. σ. 131-132) καὶ τὸ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1843 τοῦ αὐτοῦ Π. πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα πρὸς τὸν μητροπολίτην Κρήτης Χρυσάνθον κελυσθέντα ἵνα ἀπομακρύνῃ τὸν ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ προκατόχου Καλλινίκου ἀντικανονικῶς χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον Χερρονήσου ἄνευ ἀδείας τῆς Μ. ἐκκλησίας ὑπ' ἐκείνου διαχωρισθείσης τῆς μητροπόλεως ἧ ἦν προηνωμένη (αὐτ. σ. 135-136).

⁶ Ὅρα τὸ ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1832 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α' πρὸς τὸν εἰρημένον μητροπολίτην (Ε.Ε.Κ. σ. 100-101) καὶ τὸν ἀπὸ Ἰουλίου 1832 πατριαρχικὸν συνοδικὸν τόμον (αὐτ. σ. 102-103).

ἐν τῇ ἑαυτοῦ μητροπόλει ἀλλὰ καὶ ἐν ἐνορίᾳ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων ἀνέκδοτον γὰρ καὶ θείας τάξεως ἔμπαλιν τὸ τὸν ὑπερέχοντα τοῦ ὑποκειμένου τούτω ποιῆσθαι ἀναφορᾶν¹.

3. Τὸ μεριμνᾶν περὶ τῆς ἀπαραιμιώτου διαφυλάξεως τῶν δικαιωμάτων τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως, ποιῆσθαι δὲ τὰ προσήκοντα, αὐτῶν προσβαλλομένων, Οὕτως ἐπὶ Π. Νεοφύτου τοῦ Β' ὁ μητροπολίτης Ρόδου ἠτήσατο παρὰ τῆς Μ. ἐκκλησίας ἵνα ἀρθῇ ἡ ἀδικία ἣν ὑπέστη ἡ ὑποκειμένη τῇ ἑαυτοῦ μητροπόλει ἐπισκοπὴ Λέρνης διὰ τῆς ἀποξενώσεως τῶν ἐνοριακῶν αὐτῆς νήσων Ἀστυπαλαίας καὶ Καλύμνου γενομένων πατριαρχικῶν σταυροπηγίων ἀναγνωριζομένων αὐθις τῶν εἰρημένων νήσων ὡς ἐνοριακῶν τῆς ἐπισκοπῆς Λέρνης ὅπερ καὶ ὄντως ἐγένετο². Ἐπὶ Π. Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως ἠτήσατο παρὰ τῆς Μ. ἐκκλησίας ὁ μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης τὴν κύρωσιν τῶν ἀρχαιοτέρων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμᾶτων τῶν πατριαρχῶν Νεοφύτου, Ραφαὴλ καὶ Τιμοθέου τῶν κελυσάντων τὴν αὐθις τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν ὑπαγωγὴν Μεθώνης καὶ Σαρσοκορώνης αἵτινες ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας εἶχον ἀποσπασθῆ ἀπ' αὐτῆς ὅπερ καὶ ὄντως ἐγένετο³, ὁ δὲ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Παΐσιος ἠτήσατο τὴν κύρωσιν ἀρχαιοτέρων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμᾶτων τοῦ εἰρημένου Π. ὡς καὶ τοῦ Π. Τιμοθέου κελυσάντων ἵνα ἡ ἐπαρχία Κασσανδρείας μὴ λογίζεται ἀρχιεπισκοπὴ ἀλλ' ἐπισκοπὴ ὑποκειμένη τῇ ἑαυτοῦ μητροπόλει Θεσσαλονίκης ὅπερ καὶ ὄντως ἐγένετο⁴. Ἐπὶ Π. Κυπριανοῦ ὁ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Παΐσιος ἠτήσατο παρὰ τῆς Μ. ἐκκλησίας τὴν ἀκύρωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ προκατόχου Νεκταρίου παρανόμου πωλήσεως ἐνοριακῶν τινῶν τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος χωρίων πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Χαλδίας καὶ Χαιριάνων Φιλόθεον ὅπερ καὶ ὄντως ἐγένετο⁵, στέργειν δ' εἰς μείωσιν τῶν δικαιωμάτων τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως μόνον ἂν ταύτην ἀποφῆνηται ἀναγκαίαν ἢ ἑαυτοῦ προϊσταμένη ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ. Οὕτως ἔξεστι τῷ μητροπολίτῃ συναινεῖν εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως ἐπισκοπῆς ὑποκειμένης αὐτῇ κρινούσης ταύτην ἀναγκαίαν τῆς πατριαρχικῆς συνόδου προαγούσης λ.χ. τὴν τοιαύτην ἐπισκοπὴν εἰς μητρόπολιν. Οὕτως ἐπὶ Π. Ἰωακείμ τοῦ Γ' συνήνεσαν ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ Ἰερώνυμος εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ Μ. ἀποξένωσιν τῆς αὐτῇ ὑποκειμένης ἐπισκοπῆς Καλλιουπό-

¹ Ὅρα Ἰωάννου Κίτρος ἀπόκρισιν πρὸς Καβάσιαν ἐν Ε. Α. ἔτ. 36, 1916, σ. 1).

² Ὅρα τὸ ἀπὸ Ἀπριλίου 1610 πατριαρχικὸν ἐπικυρωτικὸν συνοδικὸν σιγίλλιδες γράμμα τοῦ Π. Νεοφύτου τοῦ Β' ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 216-218.

³ Ὅρα τὸ ἀπὸ Μαρτίου 1622 συνοδικὸν σιγίλλιδες γράμμα τοῦ Π. Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 5-8.

⁴ Ὅρα τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1624 συνοδικὸν ἐπικυρωτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα τοῦ Π. Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 10-11.

⁵ Ὅρα τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1708 πατριαρχικὸν καὶ συνοδ. γράμμα τοῦ Π. Κυπριανοῦ αὐτ. σ. 238-240.

λεως καὶ Μαδύτου προαχθείσης ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς συνόδου εἰς μητρόπολιν¹, ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου Ἰωακείμ. εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως ἀποξένωσιν τῆς αὐτῆς ὑποκειμένης ἐπισκοπῆς Ἡλιουπόλεως προαχθείσης ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς συνόδου εἰς μητρόπολιν², εἶτα δὲ καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μητροπόλεως ἀποξένωσιν τῆς αὐτῆς ὑποκειμένης ἐπισκοπῆς Κρίννης προαχθείσης ὑπὸ τῆς πατρ. συνόδου εἰς μητρόπολιν³.

4. Τὸ μηδὲν πράττειν ἄνευ τῆς γνώμης τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων⁴. Καὶ ἐν τῇ Δύσει καὶ δὴ ἐν Γαλλίᾳ ὠρίσθη ὅτι οὐχὶ ὁ μητροπολίτης ἴσταται ὑπεράνω τῆς συνόδου⁵ ἀλλ' αὕτη ὑπεράνω ἐκείνου⁶. Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Κρητικοῦ Καταστατικοῦ ὁ μητροπολίτης Κρήτης τελεῖ—καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι τῆς νήσου—ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου ἣ ἀναφέρεται—καθάπερ καὶ οὗτοι—ὡς πρὸς τὰ εἰς τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα ἀφορῶντα ἐκκλησιαστικὰ καὶ τελεῖν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ κελεύσματα αὐτῆς. Ἡ τῶν ἐπισκόπων ἀναφορὰ πρὸς τὴν σύνοδον γίνεταί διὰ τοῦ μητροπολίτου.

5. Τὸ προσκαλεῖν τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους πρὸς συγκρότησιν τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου⁷. Ἀπηγορεύετο ὅμως τῷ μητροπολίτῃ κατὰ τὸν καν. ζ' τῆς ἐν Νικαίᾳ β' συνόδου ἔτ. 787 ἵνα αἰτῶνται ἵππους ἢ ἕτερόν τι τῶν ἐπιφερομένων παρὰ τῶν πρὸς συγκρότησιν τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐρχομένων ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας⁸, ὀρίζειν τὸν τόπον τῆς συγκροτήσεως⁹ καὶ προεδρεύειν ταύτης¹⁰.

6. Ἐν χρεῖα ἐπισκοπικοῦ τῆς ἐπαρχίας θρόνου τὸ μεριμᾶν περὶ τῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν πληρώσεως τοῦ χηρεύοντος ἐπισκοπικοῦ θρόνου ποιεῖσθαι δὲ τὰ πρὸς τοῦτο προσήκοντα¹¹.

7. Τὸ κυροῦν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐνὸς τῶν ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου ψηφισθέντων πρὸς πληρῶσιν ἐπισκοπῆς τῆς ἐπαρχίας χηρευούσης¹². Κατὰ τὸν κανόνα β' τῆς ζ'

¹ Ὅρα τὸν ἀπὸ Δεκεμβρίου 1901 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τόμον ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 190-192.

² Ὅρα τὸν ἀπὸ Δεκεμβρίου 1901 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τόμον αὐτ. σ. 187-189.

³ Ὅρα τὸν ἀπὸ Μαρτίου 1903 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τόμον αὐτ. 194-196.

⁴ Ὅρα καν. λδ' ἀποστολικὸν καὶ καν. θ' i. f. Ἀντιοχείας ἔτ. 341.

⁵ Καν. 56 τῆς β' συν. Ἀρελάτης ἔτ. 443 ἢ 452.

⁶ Καν. 17 τῆς ε' συν. Ἀθρηλίας ἔτ. 549, καν. 16 τῆς β' συν. Arvern, ἔτ. 549.

⁷ Ὅρα καν. ιθ' Ἀντιοχείας καὶ καν. ιθ' τῆς δ' οἰκουμ. συνόδου καὶ Κ. Μ. ΠΑΛΛΗ, Ἐγχειρίδιον Ἐκκλησιαστ. δικαίου, σ. 60.

⁸ Ὅρα Κ. Μ. ΠΑΛΛΗ, Ἐκκλησ. Ποιν. δικ. σ. 63.

⁹ Ὅρα καν. ιθ' τῆς δ' οἰκουμ. συνόδου.

¹⁰ Κατὰ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ Κ. Κ. τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσήκει τὸ προεδρεύειν τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου Κρήτης, ὅρα καὶ Κ. Μ. ΠΑΛΛΗ, Ἐγχειρίδιον Ἐκκλησ. δικ., σ. 60.

¹¹ Ὅρα καν. κε' τῆς δ' Οἰκουμ. συνόδου, καν. ζ' Σαρδικίης καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἐδάφ. 1 τοῦ Κ. Κ.

¹² Καν. ε' i. f. καὶ καν. ζ' τῆς α' Οἰκουμ. συνόδου, καν. ιθ' Ἀντιοχείας. Ὅρα καὶ τὰ εἰς τὸν καν. δ' τῆς α' Οἰκουμ. συνόδου ὑπομνήματα τοῦ Ζωναραῖ, Βαλσαμῶνος καὶ Ἀριστηνοῦ, ἐν Συντ., 2, 122-124.

οίκουμ. συνόδου τῷ μητροπολίτῃ προσῆκει τὸ ἐξετάζειν τὸν προχειρισθησόμενον ἐπίσκοπον ἂν γινώσκη κατὰ βάρθους ἐρευνητικῶς καὶ οὐ παροδευτικῶς τὴν ἀγίαν γραφὴν καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς βορείου Ἀφρικῆς τὸ δικαίωμα τοῦ κυροῦν τὴν ἐκλογὴν τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων προσῆκε τοῖς primati¹. Τὸ κυροῦν τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκοπικῶν τῆς ἐπαρχίας θρόνων προσῆκε τοῖς μητροπολίταις καὶ ἐν τῇ Δύσει ὡς ἐν Γαλλίᾳ², καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ³. Καὶ πρὸς τὴν χειροτονίαν τοῦ αἰρεθέντος ἐπισκόπου ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ ἔγκρισις τοῦ μητροπολίτου. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῶν μητροπολιτῶν τοῦ μετέχειν κατὰ τὴν τῶν ἐπισκοπικῶν θρόνων πλήρωσιν περιωρίσθη μέγਾਲως ἐν Ἰσπανίᾳ βραδύτερον καθάπερ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Δύσεως ὑπὸ τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων καὶ ὑπὸ τοῦ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Τολήτου δοθέντος πρωτείου (primatus). Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 ἐδάφ. 1 τοῦ Κρητικοῦ Καταστατικοῦ τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσῆκει οὐχὶ τὸ κυροῦν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐνὸς τῶν ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου Κρήτης ψηφισθέντων πρὸς πλήρωσιν χηρεύοντος ἐπισκοπικοῦ θρόνου ἀλλὰ τὸ γνωρίζειν τῷ ἡγεμόνι τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ τῆς συνόδου ψηφισθέντων τριῶν κληρικῶν πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔγκρισιν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Κρητικοῦ Καταστατικοῦ τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσῆκε τὸ μετὰ τὴν διὰ ἡγεμονικοῦ διατάγματος ἐγκαθίδρυσιν χειροτονηθέντος ἐπισκόπου παρεῖναι τὸν μητροπολίτην ἢ τὸν νόμιμον ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπ' ἐκείνου πρὸ τοῦ ἡγεμόνος διὰ προσφωνήσεως διαβεβαίωσιν τῆς πίστεως αὐτοῦ. Τῷ μητροπολίτῃ προσῆκε ὡσαύτως τὸ κυροῦν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπισκοπικοῦ τῆς ἐπισκοπῆς δι' ἀποσπάσεως ἀφ' ἐτέρας ἐπισκοπῆς ἰδρυθείσης⁴.

8. Τὸ κατὰ τὰ εἰρημένα μετὰ δύο ἐτέρων ἐπισκόπων ἢ τουλάχιστον μεθ' ἐνὸς χειροτονεῖν τὸν ψηφισθέντα καὶ ἐγκριθέντα ἐπίσκοπον⁵. Ρητὴ ἀναγνώρισις τοῦ

¹ Καν. 12 συν. Καρχηδόνος ἔτ. 387 ἢ 390 (τῆς λεγομένης β' συν. Καρχηδόνος).

² Οὕτω κατὰ τὸν καν. 6 τῆς β' συν. Ἀρελάτης ἔτ. 445 ἢ 452 ὁ ἄνευ τῆς τοῦ μητροπολίτου ἐγκρίσεως χειροτονηθεὶς δὲν ἐδύνατο νὰ ᾖ ἐπίσκοπος κατὰ τὸν καν. 2 τῆς ἐν Κλερμοντίῳ ἐν Auvergne συνόδου (Concil. Arvernense) καὶ κατὰ τὸν καν. 3 τῆς γ' συν. Αὐρηλίας ἔτ. 538 (αὐτ. 775) τὸν ἐπίσκοπον ἡρεῖτο ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς ἐγκρίνοντος τοῦ μητροπολίτου (αὐτ. 761). Κατὰ τὸν καν. 8 τῆς γ' συν. Παρισίων ἔτ. 557 (αὐτ., 3, σ. 13) ὁ ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ αἰρεθεὶς ἐπίσκοπος δὲν ἐδύνατο νὰ κατασταθῇ τοιοῦτος παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων. Κατὰ τὸν καν. 9 τῆς β' συν. Τουρώνων ἔτ. 567 (αὐτ. 23-24) δὲν ἐδύνατο νὰ χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων.

³ Οὕτω κατὰ τὸν καν. 5 τῆς συν. Ταρραγῶνος ἔτ. 516 (αὐτ., 2, 676).

⁴ Ὅρα τὸ ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1860 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Κυρίλλου τοῦ Ζ' πρὸς τὸν μητροπολίτην Κρήτης Διονύσιον δι' οὗ ἐγνωρίσθη αὐτῷ ἡ ὑπὸ τῆς Μ. ἐκκλησίας γενομένη ἀποσπασίς ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Κυδωνίας τῆς ἐπισκοπῆς Κισσάμου καὶ Σελίνου καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὡς κυριάρχης τῆς εἰρημένης ὑπ' αὐτὸν ἐπισκοπῆς ἐγκρίνη καὶ χειροτονήσῃ τὸν νέον ἐπίσκοπον ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 150-151.

⁵ Καν. α' ἀποστολ., καν. ιθ' Ἀντιοχείας, καν. δ' τῆς α' Οἰκουμ. συνόδου, καν. κη' τῆς δ' Οἰκουμ. συνόδου.

δικαιώματος τοῦ μητροπολίτου πρὸς τὴν ἐκλογήν καὶ χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ μητρόπολιν ἐπισκοπαῖς γίγνεται ἔστιν ὅτε καὶ διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν πράξεων¹. Καὶ ἐν τῇ Δύσει τὸ χειροτονεῖν τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους προσῆκε τῷ μητροπολίτῃ μεθ' ἑτέρων δύο ἢ τριῶν. Ὡς ἐν Ἰταλίᾳ² καὶ ἐν Γαλιλίᾳ³ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ⁴.

9. Ὑπὸ τοῦ κανόνος ἐξ' τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Α' καὶ Β' συνόδου πρὸς ἄρσιν τῶν φιλονικιῶν καὶ ταραχῶν τῶν προκαλουμένων ἐκ τῶν ὑπὸ τινων μητροπολιτῶν γιγνομένων πρὸ τῆς ἐξετάσεως τῆς αἰτίας τῆς παραιτήσεως χειροτονιῶν νέων ἐπισκόπων ἐν ταῖς τῶν παραιτησαμένων ἐπισκόπων ἐκκλησίαις ἀπηγορεύθη ἡ τοῦ νέου ἐπισκόπου κατάστασις ἐφ' ὅσον ὁ παλαιὸς διετέλει ἔτι ἔχων τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα⁵.

10. Τὸ δέχεσθαι τὰς κατὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων κατηγορίας⁶ καὶ ὑποβάλλειν αὐτὰς πρὸς ἐκδίκασιν τῇ ἐπαρχιακῇ συνόδῳ.

11. Τὸ ἐπισκέπτεσθαι τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐπαρχίᾳ ἐπισκοπὰς⁷.

12. Τὸ διδόναι ἀδείας ἀπουσίας τοῖς βουλομένοις ἀπελθεῖν ἐπισκόποις τῆς ἑαυτῶν ἐπαρχίας. Κατὰ τὸν καν. ια' Ἀντιοχείας ὁ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοπος ἕτερος κληρικὸς ὁ πρὸς τὸν βασιλέα βουλούμενος ἀπελθεῖν χρήζει τῆς ἐγγράφου ἀδείας τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, μάλιστα δὲ τοῦ μητροπολίτου ἄνευ δὲ τοιαύτης ἀπερχόμενος πρὸς τὸν βασιλέα καθαιρεῖται⁸. Καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς βορείου Ἀφρικῆς τοῖς *primati* προσῆκε τὸ παρέχειν ἀδειαν τοῖς βουλομένοις ἀποδημῆσαι ἐπισκόποις⁹. Καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Κρητικῆς Καταστατικῆς τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσῆκει τῷ

¹ Ὅρα λ. χ. τὸ ἀπὸ Ἰουλίου 1570 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα τοῦ Π. Μητροφάνους τοῦ Γ' δι' οὗ ὠρίσθη ἵνα διατελῶσιν εἰς τὸ διηνεκὲς ὑποκείμενοι τῇ μητροπόλει Μονεμβασίας αἱ ἐπισκοπαὶ Κυθηρίας, Ἐλους, Μαΐνης, Ρέοντος, Ζεμενάς, Κορώνης, Μεθώνης καὶ Ἀνδροῦσης «δέχεσθαι τε ἐπισκόπους ἐν αὐταῖς, οὓς ἂν ὁ κατὰ καιροὺς ἐδρισκόμενος ἀρχιερεὺς Μονεμβασίας ἐκλέξηται καὶ χειροτονήσῃ καὶ καταστήσῃ ἐν αὐταῖς» (Acta et Diplomata, ed. Miklosich et Müller, 2. σ. 175-178), τὸ ἀπὸ Ἰουνίου 1803 πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλωδες γράμμα τοῦ Π. Καλλινίκου τοῦ Ἀχαρνάνου τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς ἐπισκοπῆς Παραμυθίας ἀμφοτέρων ὑποκειμένων τῇ μητροπόλει Ἰωαννίνων ἐν Ε.Ε.Κ. σ. 49-53.

² Ὡς πρὸς τὸν μητροπολίτην Μεδιολάνου τοῦτο δῆλον γίγνεται ἐκ τῆς κε' ἐπιστολῆς τοῦ Ἀμβροσίου, ep. 63, ed. Remek, 2, σ. 1022-1023, ὡς πρὸς δὲ τὸν μητροπολίτην Ραβέννης ἐκ τῆς ἀπὸ 482 ἐπιστολῆς τοῦ Σιμπλικίου πρὸς τὸν τῆς Ραβέννης Ἰωάννην Hiel, 1, σ. 21.

³ Ὅρα καν. 5 τῆς β' συν. Ἀρελάτης ἔτ. 443 ἢ 452, καν. 10 τῆς ε' συν. Αὐρηλίας ἔτ. 549.

⁴ Ὅρα καν. 19 τῆς δ' συν. Τολήτου ἔτ. 633.

⁵ Ὅρα Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Περὶ παραιτήσεως ἐπισκόπων σ. 71 σημ. 6.

⁶ Ὅρα καν. ιθ' Καρθαγένης.

⁷ Καν. νβ' Καρθαγένης ἕρα καὶ Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Ἐπισκοπ. περιοδ. 6.

⁸ Ὅρα ἔτι τὸν καν. ε' Σαρδικῆς καὶ τὸ ἀπὸ 1028 ὑπόμνημα τοῦ Π. Ἀλεξίου ἐν Συντ., 5, σ. 28.

⁹ Ὅρα συν. Καρχηδόνας ἔτ. 397, God. eccl. Afric., 56, BRÜNS, 1, σ. 168.

παρέχειν τῷ εἰς ἐτέραν ἐπισκοπὴν ἀπερχομένῳ ἐπισκόπῳ τὸ διατρίβειν ἐν αὐτῇ πέρα τῶν δύο καὶ εἴκοσιν ἡμερῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Κ. Κ. πρὸς τὴν εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν ἀπέλευσιν οἱ ἀρχιερεῖς Κρήτης χηρίζουσιν ἀδείας δι' ἡγεμονικοῦ διατάγματος διδομένης, ἣν αἰτοῦνται διὰ τοῦ μητροπολίτου. Καὶ ἐν Σερβίᾳ τῷ μητροπολίτῃ προσήκει τὸ παρέχειν ἀδειαν ἀπουσίας τοῖς ἐπαρχιακοῖς ἐπισκόποις¹. Κατὰ τὸν καν. Θ' Σαρδικιῆς² ἂν ἐπίσκοπος γράφῃ πρὸς ἐπίσκοπον τῆς χώρας ἐν ἣ διαίγει ὁ βασιλεὺς ἢ ἐπιστολὴ ἀνάγκη νὰ ἐγχειρίζηται τῷ μητροπολίτῃ πρὸς τὸ πέμπειν αὐτὸν ταύτην δι' οἰκείου διακόνου, ᾧ δίδωσιν καὶ ἐπιστολὰς συστατικάς.

13. Ὀλιγοῦροντος ἐπισκόπου τινὸς τῆς ἐπαρχίας προσήκει *jure devolutionis* τῷ μητροπολίτῃ: α'. τὸ καθιστᾶν οἰκονόμον ἐν αὐτῇ³. β'. τὸ μεριμᾶν περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ διαθέτου ὑπὲρ λυτρώσεως αἰχμαλώτων ἢ διατροφῆν πενήτων ὠρισμένα⁴.

14. Τὸ ἔχειν ἰδίαν σφραγιδα. Κατὰ τὸ ἄρθρον 10, στοιχ. α', τοῦ Κρητικοῦ Καταστατικοῦ τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσήκει τὸ ἔχειν ἰδίαν σφραγιδα ἔχουσαν διάμετρον τεσσαράκοντα ὑποχιλιομέτρων εἰκονίζουσαν δὲ τὸν καλὸν ποιμένα φέροντα ἀπ' ὠμων τὸν ἀμνὸν καὶ παρὰ τοὺς πόδας τὰ ποιμενικὰ δοχεῖα κύκλῳ δὲ τὰ γράμματα «ἱερὰ μητρόπολις»⁵.

Ἐν τῇ Δύσει τοῖς μητροπολίταις προσήκει πρὸς τοῖς εἰρημένοις: α'. τὸ διδόναι τοῖς συγγενέσι τετελευτηκότος ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας τὴν ἀδειαν πρὸς τὸ λαμβάνειν τι ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ⁶. β'. τὸ καθιστᾶν τῆς χηρευσάσης ἐπισκοπῆς οἰκονόμον ὀφείλοντα διδόναι αὐτῷ λόγον τῆς διαχειρίσεως⁷. γ' τὸ μεριμᾶν περὶ τῆς ὑπὸ ἐπισκόπου μὴ ἰδιοποιήσεως οὐσίας ναοῦ ὀφειλόντων τῶν κληρονόμων τοῦ κτήτορος αὐτοῦ γνωρίζει τὸ πρᾶγμα τῷ μητροπολίτῃ⁸. δ'. τὸ γνωρίζειν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόποις τὴν ἡμερομηνίαν τῆς τοῦ Πάσχα ἑορτῆς⁹, ὅστις λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς πολλάκις γενομένης ἀντιφατικῆς ἀναγγελίας τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα ὥρισεν ἵνα εἰς τὸ ἐξῆς οἱ

¹ Ὅρα ΠΙΠΕΡΚΟΒΕΣ, Ἡ ὁρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Σερβίας, ἐν Ἐκκλ. Φάροφ, 14, ἔτ. 1915, σ. 217.

² Ὅρα ἔτι Φωτίου νομοκάνων Ζ', ζ' (Σύντ., 1, σ. 154) καὶ τὸ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1028 ὑπόμνημα τοῦ Π. Ἀλεξίου (αὐτ., 5, σ. 28).

³ Ὅρα καν. ια' τῆς ζ' Οἴκουμ. συν. καὶ τὸ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1028 ὑπόμνημα τοῦ Π. Ἀλεξίου ἐν Σύντ., 5, σ. 25-27.

⁴ Ὅρα Νεαράν ρλα' κεφ. ια' καὶ § 3 i.f. καὶ Βασιλικ. Ε', Γ', ιβ'.

⁵ Κατὰ τὸ ἄρθρον 173 ἐδάφ. β' τοῦ βουλγ. ἐξαρχικοῦ κανονισμ. οἱ μητροπολιταὶ ἔχουσιν ἰδίαν σφραγιδα ἐν μὲν τῷ μέσῳ εἰκονίζουσαν μίτραν, βακτηρίαν καὶ σταυρόν, κύκλῳ δὲ τὰς λέξεις «μητρόπολις...».

⁶ Ὅρα καν. 3 τῆς συν. Valencia ἔτ. 524.

⁷ Ὅρα καν. 2 i.f. τῆς συν. Valencia ἔτ. 524.

⁸ Ὅρα καν. ι' τῆς θ' συν. Τολήτου ἔτ. 655.

⁹ Οὕτως ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἰσπανίας ὄρα καν. 9 τῆς β' συν. Βρακάρων ἔτ. 527 καὶ καν. 5 τῆς δ' συν. Τολήτου ἔτ. 633.

μητροπολίται τρεῖς πρὸ τῶν Θεοφανείων μῆνας συνεννοοῦνται διὰ γραμμάτων περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα γνωρίζωσι δὲ αὐτήν τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόποις.

15. Τὸ προσαγορεύεσθαι τῷ τοῦ ἀξιώματος κλπ.

Οἱ μητροπολίται προσαγορεύονται διὰ τοῦ σεβασμιώτατος καὶ πανιερώτατος μετὰ ποικίλων ἐπωνυμίων δηλούντων τὴν ἔκτασιν τῆς ἑαυτῶν δικαιοδοσίας οἷον ἔξαρχοι ὑπέρτιμοι κλπ¹. Ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης προσαγορεύεται διὰ τοῦ παναγιώτατος², ἀρχαιότερον δὲ καὶ ὁ μητροπολίτης Μονεμβασίας ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐπαρχίᾳ ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς³. Ἀπονέμεται καὶ τιμητικοῖς ἔτι μητροπολίταις ὁ τιμητικὸς τίτλος τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου. Οὕτω τῷ μητροπολίτῃ τῆς μητροπόλεως Σόφιας Παϊσίῳ τετιμημένῃ ἤδη βαθμῶ ὑπερτιμίας ἐδόθη ὁ τίτλος τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Βουλγαρίας διὰ τοῦ ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1830 γράμματος τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α'⁴, τῷ μητροπολίτῃ Κασσανδρείας Ἰακώβῳ ὁ τίτλος τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου κόλπου Θεσσαλονικῶν διὰ τοῦ ἀπὸ Νοεμβρίου 1835 γράμματος τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Σ'⁵, Κυρίλλῳ τῷ ἀρχιερεῖ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κώου προβιβασθείσης εἰς μητρόπολιν ὁ τίτλος τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Κυκλάδων διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1838 γράμματος τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Σ'⁶, τῷ μητροπολίτῃ Στρωμνιτζῆς Ἀνθίμῳ ὁ τίτλος τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Βουλγαρικῆς Μακεδονίας διὰ τοῦ ἀπὸ Αὐγούστου 1846 γράμματος τοῦ Π. Ἀνθίμου τοῦ Σ'⁷ ὀριθέντος ἵνα καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν ἀπολαύουσι τούτου⁸ πρὸς ἐπιβράβευσιν τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπηρεσιῶν τοῦ μητροπολίτου⁹, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν τοπικὴν θέσιν τῆς μητροπόλεως¹⁰, δι' ἐκκλησιαστικοῦ πιπτακίου εὐεργετηρίου γράμματος πατριαρχικοῦ¹¹ ἢ πατριαρχικοῦ καὶ συνονδικιοῦ¹² ἢ

¹ Περὶ τοῦ τίνες τῶν μητροπολιτῶν λέγονται ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι καὶ τίνες ὑπέρτιμοι μόνον ὄρα φύλλον 193α καὶ ἐπ. τοῦ ἀπὸ ιζ' αἰῶνος νομοκάνονος (Κώδικος ἀριθ. 208) τοῦ ἀποκειμένου ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱστορικῇ καὶ Ἐθνολογικῇ Ἑταιρείᾳ, ὄρα ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι, 9, 1912, σ. 291, ὄρα καὶ Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τίτλου τῶν ὑπερτίμων καὶ ἐξάρχων.

² Ὅρα ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, Περὶ τοῦ πάλαι πατριαρχικοῦ ἀξιώματος τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἐν Γρηγ. Παλ., 4, σ. 43-50.

³ Ὅρα ΙΕΖΕΚΗΛ ΒΕΛΑΝΙΔΙΩΤΟΥ, Ἡ μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας ἐν Ι. Σ. ἔτ. 1908, ἀριθ. 70, σ. 63 καὶ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ὁ μητροπολιτικὸς τίτλος Παναγιώτατος, ἐν Γρηγ. Παλ., 4, σ. 199.

⁴ Ε.Ε.Κ. σ. 106-107.

⁵ Αὐτ. σ. 115-116.

⁶ Αὐτ. σ. 118-119.

⁷ Αὐτ. σ. 139.

⁸ Ὅρα τὰ μνημονευθέντα γράμματα ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1830 τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α', τὰ ἀπὸ Νοεμβρίου 1835 καὶ 11 Ἀπριλίου 1838 γράμματα τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Σ' καὶ τὸ ἀπὸ Αὐγούστου 1846 γράμμα Ἀνθίμου τοῦ Σ'.

⁹ Ὅρα τὰ μνημονευθέντα γράμματα τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Σ' ἀπὸ Νοεμβρίου 1835 καὶ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1838.

¹⁰ Ὅρα τὸ μνημονευθὲν γράμμα ἀπὸ Αὐγούστου 1846 τοῦ Π. Ἀνθίμου τοῦ Σ'.

¹¹ Ὅρα τὸ μνημονευθὲν γράμμα ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1830 τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α'.

¹² Ὅρα τὸ μνημονευθὲν ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1838 γράμμα τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ Σ'.

πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ἀποφαντικοῦ¹ ἢ ἐκκλησιαστικοῦ² καὶ καταγράφεται ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ συνταγματικῷ³.

16. Τῷ μητροπολίτῃ Μονεμβασίας προσήκε καὶ τὸ ἰνδικτιῶνας ἐν τοῖς γράμμασιν ἐγγαράττειν⁴ ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ παναγιωτάτου κατὰ τὸ χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος καὶ θεοσπίζει καὶ παρακελεύεται πάντα δηλαδὴ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ἐν τε φήμαις καὶ γραφαῖς παναγιώτατον προσαγορεύειν καὶ ὀνομάζεσθαι⁵.

Ἐπισημαστέον ὅτι ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης εἶχε καὶ μαρμαρίνον ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ θρόνον⁶.

17. Τῷ μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος πλείονα προσήκον προνόμια⁷.

18. Τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης προσήκει ἔτι κατὰ τὸ Κρητικὸν Καταστατικόν: α'. τὸ ὄνοματι τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου Κρήτης ἀναφέρεσθαι τῷ ἡγεμόνι καὶ αἰτεῖσθαι τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπιτρόπου ἄνευ αἰτίας ἀρνηθέντος ὑπογραφὴν ἢ παράστασιν⁸. β'. τὸ ἀναλαμβάνειν προσωρινῶς τὴν διοίκησιν τῆς χηρευσάσης ἐπισκοπῆς μέχρι τῆς τοῦ νέου ἐπισκόπου καταστάσεως⁹. γ'. τὸ γνωρίζειν τῇ πρὸς τοῦτο συγκαλουμένη ἐπαρχιακῇ συνόδῳ τὴν διὰ χρόνιον σωματικὸν ἢ διανοητικὸν νόσημα ἀνικανότητα τοῦ ἐπισκόπου πρὸς τέλεσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων¹⁰. δ' τὸ αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ ἄρμοδίου συμβούλου καὶ δι' αὐτοῦ παρὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου δι' ἧς ἐπεβλήθησαν ὑπ' αὐτῆς κανονικαὶ ποιναὶ κληρικοῖς¹¹. ε'. τὸ βασίμου μὲν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου κριθείσης τῆς κατὰ κληρικοῦ κατηγορίας διὰ παράπτωμα ἐκκλησιαστικὸν καθάρσεις ἐπαγόμενον, προσκαλεῖν ἐν τὸς μηνὸς τὸ πολὺ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ κατηγορουμένου κληρικοῦ καὶ ἓνα τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων καὶ δικάζειν μετ' αὐτοῦ τὸν κατηγορούμενον προσκαλέσας αὐτὸν

¹ Ὅρα τὸ μνημονευθὲν γράμμα τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ ζ' ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1835.

² Ὅρα τὸ μνημονευθὲν ἀπὸ Αὐγούστου 1846 γράμμα τοῦ Π. Ἀνθίμου τοῦ ζ'.

³ Ὅρα τὸ μνημονευθὲν ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1830 γράμμα τοῦ Π. Κωνσταντίου τοῦ Α' ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1838 γράμμα τοῦ Π. Γρηγορίου τοῦ ζ'.

⁴ Ὅρα Ἱεροκλέους Συνέδημον σ. 225-236, ἐν *Ι. Σ.*, ἔτ. 1908, ἀριθ. 70, σ. 13.

⁵ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, σ. 175.

⁶ Ὁ μαρμαρίνος οὗτος θρόνος ἐκάθη μετὰ τῆς μητροπόλεως κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τῆς Θεσσαλονίκης· ὄρα ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, ἐνθ' ἀνωτ., 2, σ. 46.

⁷ Περὶ τῶν προνομίων τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κατὰ τὴν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1260 συνοδ. πράξιν τοῦ Π. Νικηφόρου τοῦ Β' ὄρα *Λ. ΡΕΤΙΤ*, ἐν *Δελτίῳ* τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωσικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, 8, σ. 163-176 καὶ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, Ἡ ἐκκλησία Τραπεζοῦντος, σ. 173 καὶ ἐπ.

⁸ Ἀρθρον 42, i. f.

⁹ Ἀρθρον 5· ὄρα καὶ *Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ*, Περὶ ἐπισκοπικῶν ἐπιτροπειῶν.

¹⁰ Ἀρθρον 7.

¹¹ Ἀρθρον 48.

πρότερον εἰς ἀπολογία· ζ' ἀβασίμου δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου κριθείσης τῆς κατηγορίας προσήκει τῷ μητροπολίτῃ τὸ ὑποβάλλειν τῇ πρώτῃ συγκληθησομένῃ συνόδῳ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου πεμφθεῖσαν αὐτῷ δικογραφίαν πρὸς τὸ ἀποφῆνασθαι αὐτὴν τελειωτικῶς¹. ζ'. τὸ γνωρίζειν τῷ ἡγεμόνι τὸν θάνατον τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὴν ἡμέραν τῆς συγκλήσεως τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου Κρήτης πρὸς ἐκλογὴν τοῦ νέου ἐπισκόπου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΒΙΟΛΟΓΙΑ.—**Zur Ernährung griechischer bäuerlicher Familien und landwirtschaftlicher Arbeiter***, von **Anast. An. Christomanos**.

¹Ανεκοινώθη ὑπὸ κ. Γ. Ἰωακείμογλου.

Da wir über die Ernährungslage des griechischen Volkes sehr wenig unterrichtet sind, und für die Ernährungsbedingungen einzelner Klassen aus Einfuhrstatistiken ein falscher Einblick in diese Beziehungen resultiert, fanden wir es für richtiger die Ernährungsbedingungen einzelner bäuerlicher Familien und Arbeitsgemeinschaften landwirtschaftlicher Arbeiter zu studieren, indem wir uns an Ort und Stelle begaben. Solche Studien müssen selbstverständlich in allen Teilen Griechenlands durchgeführt werden. Die hier angegebenen Daten stammen aus dem Norden Euböas, in der Gegend des Städtchens Limni, und betreffen erstens eine bäuerliche Familie, bestehend aus einem 35jährigen Mann, seiner Ehefrau, 28 Jahre alt, und ihrem 4jährigen Kind. Die Arbeitszeit beträgt mindestens 10 Stunden bei mittlerer Schwere, und zweitens zwei Arbeitsgemeinschaften von Pinienharzsammlern im ganzen 8 Personen mit einer 10 stündigen Arbeitszeit, schwerer und schwerster Qualität.

Die benötigten Kalorien sind nach den allgemein anerkannten Daten von Mehrbedarf berechnet auf Grund eines Kalorieruhebedarfs von 2400. Was bei der Betrachtung der Tabellen sofort auffällt, ist die enorme Eindeckung des Kaloriebedarfes durch Brot, und die äusserst ungünstige Ernährungslage an tierischem Eiweiss. Es sei hier bemerkt, dass die Kalorienangaben, das Fleisch betreffend, um mindestens 40% in Wirklichkeit zu vermindern sind, weil das Fleisch als Ganzes, ohne den Knochenabfall, in Rechnung gezogen wurde.

Käse wird nur spärlich als Nahrung verwendet, ebenso vitaminhaltige

¹ "Ἀρθρον 14: ὄρα καὶ Κ. Μ. ΡΑΛΛΗ, Ἐκκλησιαστικὸν Πισινικὸν Δίκαιον, σ. 475-476.

* ΑΝΑΣΤ. ΑΝΤ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ.—Ἐπὶ τῆς διατροφῆς Ἑλλήνων χωρικῶν καὶ ἐργατῶν τῆς γῆς.